

לקחו וחנו במדבר, לקחו מענג מדין ומהמתיקות ששם וחנו במדבר. כיון שראה הקדוש ברוך הוא שפסופם היה על התורה, משך אותם משם והכניסם ללשפת הגזית. ודרור קן לה - הפל אחד. צפור דרור הפל הוא אחד. (שופטים ד) חכר הקיני. (שמואל א-טו) ויאמר שאול אל הקיני וגו'.

בא וראה מה כתוב, וירא בלק בן צפור. וכי מה שונה שהזכיר שם אביו משאר מלכים? אלא יתרו נמשך ונעבר מעבודה זרה, וברא לדבק בישראל הוא ובניו, וכל העולם נדו אותו ורדפו אחריו.

בלק מבני בניו היה, ועבר מדרך אביו. כיון שראו זקני מואב וזקני מדין, שהיו יחד באחיהו שלהם בעבודה זרה בחלק שלהם, שיתרו ובניו נדבקו בשכינה וזה נמשך מהם, באו והמליכוהו עליהם בשעה זו, שכתוב ובלק בן צפור מלך למואב בעת ההיא. באותה עת היה מלך, מה שלא היה מקדם. ועל זה כתוב בן צפור, מה שלא ראוי לעשות כן. וירא בלק, וישמע היה צריך לו לכתוב! מה זה וירא? ראיה ראה, וידע שעתיד הוא לפל בידי ישראל, וישראל יפלו בידו בהתחלה, ואחר כך הוא בידי ישראל. וירא בלק בן צפור.

רבי אבא פתח, (שיר השירים א) אם לא תדעי לך היפה בנשים צאי לך בעקבי הצאן. פנישתא דישראל אמרת לגבי מלכא עלאה. פנישתא דישראל, מהו פנישתא. דא איהו עצרת, פנישו. כמה דאת אמר, (במדבר י) מאסף לכל המחנות. מאן דכניש לכל משריין עלאין לגביה.

מהו. אלא בקדמיתא נטלו ושארו במדברא, נטלו מענוגא דמדין, וממתיקו דתמן, ושרו במדברא. כיון דחמא קדשא בריך הוא, דעל אורייתא הוה כסופא דלהון, משיך לון מתמן, ואעיל לון ללשפת הגזית. ודרור קן לה, פלא חד. צפור דרור פלא איהו חד. (שופטים ד) חכר הקיני. (שמואל א טו) ויאמר שאול אל הקיני וגו'.

תא חזי, מה כתיב, וירא בלק בן צפור. וכי מאי שנא דאדפיר שמא דאבוי משאר מלכין. אלא יתרו אתמשך ואתעבר מעבודה זרה, ואתא לאתדבקא בישראל, הוא ובנוי, וכל עלמא נהוהו (דף קצ"ז ע"א) ורדפו אפתייה. בלק מבני בניו היה, ואתעבר מארקה דאבוי, כיון דחמו סבי מואב וסבי מדין, והוה בהדי הדדי באחיהו דלהון בעבודה זרה, בחולקא דלהון, דיתרו ובנוי אתדבקו בשכינתא, ודא אתמשך מנהון. אתו ואמלכוהו עלייהו בהאי שעתא, דכתיב ובלק בן צפור מלך למואב בעת ההיא. בעת ההיא הוה מלך, מה דלא הוה מקדמת דנא. ועל דא כתיב בן צפור, מה דלא אתחזי למעבד הכי. וירא בלק, וישמע מיבעי ליה, מהו וירא. ראיה חמא, וידע דזמין הוא למנפל בידא דישראל, וישראל למנפל בידוי בקדמיתא, ולבתר איהו בידא דישראל, וירא בלק בן צפור.

רבי אבא פתח, (שיר השירים א) אם לא תדעי לך היפה בנשים צאי לך בעקבי הצאן. פנישתא דישראל אמרת לגבי מלכא עלאה. פנישתא דישראל, מהו פנישתא. דא איהו עצרת, פנישו. כמה דאת אמר, (במדבר י) מאסף לכל המחנות. מאן דכניש לכל משריין עלאין לגביה.

ומתוך שלפעמים השכינה נקראת נקבה, ונאמר עצרת, כמו שנאמר (בראשית כ) כי עצור עצר ה', שמחזיק ולא נותן - כך זה ודאי, שהרי מתוך אמונה רבה שלה לא נמצא בה מום (מה), נותנים לה ללא עכוב כלל. והיא, כשפאה אליה, כל מה שפונקט עצר ומעצר ומעכבת, שלא יורד ומאיר אלא כפי הטל, טפין טפין, מעט מעט. מה הטעם? משום שלא נמצאת למטה אמונה, אלא כמו שנאמר (ישעיה כח) זעיר שם זעיר שם. זכות קטנה והארת טל קטנה, מדה כנגד מדה.

שא"כ"א תמצא אמונה כמו שנמצאו בה, היא מרקנת בכל צד וצד ללא עכוב כלל, והיא שמחה. ואז נותנים לה מתנות ואוצרות רבים זה על זה, ולא יעכבו אותה כלל. אבל התחתונים מעכבים אותם ומעכבים אותה, ואז היא עצרת. עצור עצר ה' ודאי. כפיכול נותן תמצית, ולא יותר.

ועם כל זה, כמו אמא נותנת לבנים בסתר שלא יודעים עליה, כך היא עושה לבניה ישראל. ולמדנו מתוך מנורה הקדושה, שבשעה שהיא עולה לקחת ענוגים וכסופים ונמצא מום בישראל למטה, אז מגיעה אליה טפת חרדל ומיד נפרדת, ויושבת עליה ימים במנין, ואז יודעים למעלה שהמום בישראל.

ומתעורר השמאל מיד, ומושיף חוט למטה. (בראשית כז) ותכהין עיניו מראת, מה שהיה מסתפל בעין יפה בכלל אברהם בלי דין כלל, אז ותכהין עיניו מראת, מראת בודאי מלהסתפל בכלל של רחמנות. אז התעוררות

ומנו דלזמנין נוקבא אקרי כנישתא, ואתמר עצרת, כמה דאת אמר (בראשית כ) כי עצור עצר יי, דנקיט ולא יהיב. הכי הוא ודאי, דהא מגו מהימנו סגיא דילה, דלא אשפחן בה מומא, (ס"א מוחא) יתבו לה בלא עכובא כלל. ואיהי כד מטא לגבה, כל מאן דכנישת, עצר ומעצר ומעכבת, דלא נחית ונהיר, אלא כפום טלא, טפין טפין, זעיר זעיר. מאי טעמא. בגין דלא אשתכח לתתא מהימנותא, אלא כמה דאת אמר, (ישעיה כח) זעיר שם זעיר שם, זעיר זכותא, וזעיר אנהרותא דטלא, מדה לקבל מדה.

דא"כ"א תשכח מהימנותא, כמה דאשתכחו בה, אריקת בכל סטרא וסטרא, בלא עכובא כלל, ואיהי חדאת. וכדין יהבין לה מתנן ונבזבזן סגיאין דא על דא, ולא יהון מעכבין לה כלל. אבל תתאין אינון מעכבין לון, ומעכבין לה, וכדין איהי עצרת. עצור עצר יי ודאי, כפיכול, יהיב תמצית, ולא יתיר. ועם כל דא כאימא יתבת לבנין בטמירו, דלא ידעין בה, הכי עבידת לון לבנהא ישראל. ואוליפנא מגו בוצינא קדישא, דבשעתא דאיהי סליקת למנקט ענוגין וכסופין, ומומא אשתכח בהו בישראל לתתא, כדין מטי לגבה טפה דחרדל ומיד אעדיאת, ויתיבת עליה יומין במנין. וכדין ידעין לעילא, דמומא בהו בישראל.

ואתער שמאלא מיד, ומשיף חוטא לתתא. (בראשית כז) ותכהין עיניו מראות, מה דהוה מסתפל בעין שפירו, בכללא דאברהם, בלא דינא כלל, כדין ותכהין עיניו מראות, מראות ודאי, מלאסתפלא בכללא דרחמנו. כדין אתערו דסמא"ל בקל תקיף, לאתערא על עלמא. כמה דאת אמר

ויקרא את עשו בנו הגדול וגו'. גדול איהו לגבי משריין דסטרא אחרא, איהו גדול, ונהיג לכל ארביין דימא, דערטורן ברוחא בישא, לאטבעא לון בעומקא דימא, באינון מצולות ים דיליה.

וכד קדשא בריה הוא הוא ברחמנו, פדין כל חטאין וכל חובין דישראל, יהיב ליה, ואיהו אטיל לון למצולות ים. כל משריין דיליה מצולות ים אקרון, ואינון נטלי לון, ומשטטי בהון לכל שאר עמין. וכי חטאין דישראל, וחובין דלהון, זרקין ומתפלגין לעמא דלהון. אלא, אינון מחכאן ומצפאן למתנן דלעילא, ככלבי לקמי פתורא. וכד קדשא בריה הוא נטיל כל חוביהו דישראל, וזריק עליהו, בלהו חשבי דמתנן ונבזבזן דאיהו בעא למיהב לישראל, דאעבר מניהו, ויהב לון. ומיד בלהו כחדא זרקין (ס"א וחיוו נרמין) לון על שאר עמין.

תא חזי, פנישתא דישראל, איהי אמרת בקדמיתא, (ס"א בגלותא) (שיר השירים א) שחורה אני ונאווה, אזעירת גרמה לקמי מלפא עלאה. וכדין שאילת מניה ואמרת, (שיר השירים א) הגידה לי שאהבה נפשי איכה תרעה איכה תרביץ בצהרים. תרין זמנין איכה איכה אמאי. אלא איהי רמיזא על תרין חרבנין, דתרין מקדשין. דקראן כלא איכה איכה. איכה תרעה, בחרבן בית ראשון. איכה תרביץ, בחרבן בית שני. ועל דא תרין זמנין איכה איכה.

תרעה תרביץ, לאו דא כדא. גלותא דבבל, דאיהי זמן זעיר, קארי ביה תרעה. ועל גלותא דאדום, דאיהו זמן סגי, קארי ביה תרביץ. ועל דא תרין זמנין איכה איכה. ותו לזמן מרבה, קורא בה תרביץ. ועל זה פעמים איכה איכה. ועוד תרעה, תרביץ - ירעה הנה לו

סמא"ל בקול תקיף להתעורר על העולם, כמו שנאמר ויקרא את עשו בנו הגדול וגו'. גדול הוא לגבי מחנות הצד האחר, הוא גדול, ומנהיג לכל ספינות הים שמערערים ברוח רעה, להטביעם בעמק הים באותן מצולות ים שלו.

וכשהקדוש ברוך הוא ברחמנותו, אז כל חטאי וכל עונות ישראל נותן לו, והוא מטיל אותם למצולות ים. כל מחנותיו נקראים מצולות ים, והם לוקחים אותם ומשוטטים בהם בכל שאר העמים. וכי חטאי ישראל ועונותיהם זורקים ומחלקים לעם שלהם? אלא הם מצפים ומחכים למתנות שלמעלה כמו כלבים ליד השלחן. וכשהקדוש ברוך הוא לוקח כל חטאי ישראל וזורק עליהם, פלם חושבים שמתנות ואוצרות שהוא רוצה לתת לישראל העביר אותם מהם ונתן להם, ומיד פלם כאחד זורקים (ומראה זורקים) אותם על שאר העמים.

בא וראה, כנסת ישראל היא אומרת בתחלה (בגלות), (שיר השירים א) שחורה אני ונאווה. מקטינה עצמה ליד המלך העליון. ואז שואלת ממנו ואמרת, (שם) הגידה לי שאהבה נפשי איכה תרעה איכה תרביץ בצהרים. למה שתי פעמים איכה איכה? אלא היא רומזת על שני חרבנות של שני בתי המקדש, שקוראים הכל איכה איכה. איכה תרעה - בחרבן בית ראשון. איכה תרביץ - בחרבן בית שני. ועל זה פעמים איכה איכה.

תרעה, תרביץ, לא זה כזה. גלות בכל שהיא זמן מועט, קורא בה תרעה. ועל גלות אדום שהיא לזמן מרבה, קורא בה תרביץ. ועל זה פעמים איכה איכה. ועוד תרעה, תרביץ - ירעה הנה לו

לכתב! ירפיץ הנה לו לכתב! גם כן, שהרי על ישראל היא אמרה. אלא היא אמרה על עצמה: איכה תרעה פלתי לבניה בגלות כשיהיו בין שאר העמים? איכה תרפיץ בצעורים, איך תטיף עליהם טל ומים תוף חמימות הצעורים?

שלקמה אהיה כעטיה. בשעה שישאל קוראים מתוך צרה ודחק שלהם, וישאר העמים מחרפים ומגדפים אותם: מתי תצאו מהגלות? איך אלהיכם אינו עושה לכם נסים? (והם ממציאים עצמם ואומרים, כה תרעה אותנו בימים הראשונים, כה תרפיץ במים הקדושים לצנן החמימות של רשפים ושלגבות שלהם, והם משבחים כל זה) (והם משבחים לקדוש-ברוך-הוא ומודים לו עם כל הצער ואריכות הגלות, ואומרים, כה תרעה אותנו בימים הראשונים, כה תרפיץ עמנו בגלות ותגאל אותנו לזמן האחרון. כל זה שבח ואמונה שמתאים להם לישראל) ואני יושב כעטיה ולא יכול לעשות להם נסים ולתת להם נקמות. הוא משיב לה: אם לא תדעי לך היפה בנשים. פסוק זה כן צריך לכתבו: אם לא תדעי היפה בנשים. למה לך? אלא, אם לא תדעי לך - לחזק עצמך בגלות ולהגביר כח להגן על בנותך - צאי לך, צאי לך להתחזק בעקבי הצאן. אותם תינוקות של בית רבן שלומדים תורה.

ורעי את גדיתך - אלו (ישעיה כח) עתיקי משדים שמסתלקים מהעולם ונמשכים לבית הישיבה העליונה, שהיא על משכנות הרעים. על דוקא. במשכנות הרעים לא כתוב, אלא על משכנות הרעים, זה ישיבת מטטרו"ן ששם כל החזקים ותינוקות העולם ומנהיגי התורה בעולם הזה באסור והתר, בכל מה שצריכים בני העולם, שהרי עקבי הצאן אותם תינוקות שאמרנו.

תרעה תרפיץ, ירעה מיבעי ליה, ירפיץ מיבעי ליה אוף הכי, דהא על ישראל אמרת. אלא איהי אמרת על נפשה איכה תרעה כלתי לבנהא בגלותא, דיהוין בין שאר עמין. איכה תרפיץ בצעורים, היך תטיף איהי עליהו טלין ומיין, גו חמימו דצעורים.

שלקמה אהיה כעוטיה, בשעתא דישאל קראן מגו עאקו, דחיקו דלהון, וישאר עמין (דף קצ"ז ע"ב) מחרפיין ומגדפיין לון, אימתי תפקוון מן גלותא. אלהכון היך לא עביד לכוון נסין.

(ואינו משבחן נרמיהו ואמרי כה תרעי לון ביומין קדמאין. כה תרפיץ במיין קדישין לצננא חמימו דרשפיין ושלחובין דלהון. ואינו משבחא כל דא) (נ"א ואינו משבחן לקודשא ברין הוא ואודן ליה עם כל צערא וארכו דגלותא ואמרי כה תרעי לן ביומין קדמאין כה תרפיץ עמנא בגלותא ופרוק לנא לזמנא בתראה כל דא שבחא ומיהמנותא תאיבין לון לישראל).

ולא יכילת למעבד לון נסין, ולמיהב לון נוקמין. איהו אתיב לגבה, אם לא תדעי לך היפה בנשים. האי קרא הכי מיבעי ליה, אם לא תדעי היפה בנשים. לך אמאי. אלא אם לא תדעי לך: לאתקפא גרמך בגלותא, ולאתקפא חילא, לאגנא על בנה. צאי לך, צאי לך לאתקפא בעקבי הצאן. אינון תינוקות דבי רבן, דאולפי תורה.

ורעי את גדיותך, אלין עתיקי משדים, דקא מסתלקי מעלמא ואתמשכן לבי מתיבתא עלאה, דאיהי על משכנות הרועים, על דייקא, במשכנות הרועים לא פתיב, אלא על משכנות הרועים, דא מתיבתא דמטטרו"ן, דתמן כל תקיפיין וינוקין דעלמא, ומנהיגי אורייתא בהאי עלמא באיסור והיתר, בכל מה דאצטריכו בני עלמא, דהא עקבי הצאן אינון תינוקות פדאמרן.